

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] religio sit virtus theologica? 5

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

270 QVÆST. LXXXI. ART. IV.
quæ secundum rationem suæ speciei pertinent ad
reuerentiam Dei.

Ad tertium dicendum, quòd obiectum amoris
est bonum: obiectum autem honoris, vel reuerentia
est aliquid excellens. Bonitas autem Dei communi-
catur creature, non autem excellentia bonitatis eius.
Et idè charitas qua diligitur Deus, non est virtus
distincta à charitate, qua diligitur proximus. Religio
autem qua honoratur Deus, distinguitur à virtutibus,
quibus honoratur proximus.

ARTIC. V.

Vtrum religio sit virtus theologica?

430

* 6. 3. 3.

AD quintum sic proceditur. Videtur, quòd reli-
gio sit virtus theologica. Dicit enim * August.
in Enchiridio, quòd Deus colitur fide, spe, & chari-
tate, quæ sunt virtutes theologicae. Sed cultum Deo
afferre pertinet ad religionem. Ergo religio est vir-
tus theologica.

* 471. 1.

¶ 2 Præter. Virtus theologica dicitur, quæ habet
Deum pro obiecto. Religio autem habet Deum pro
obiecto: quia ad solum Deum ordinat, vt * dictum
est. Ergo religio est virtus theologica.

1. 1. q. 57.

2. 4. et 9.

33. p. 101.

¶ 3 Præterea, Omnis virtus vel est theologica,
vel intellectualis, vel moralis, vt ex supra * dictis patet.
Manifestum est autem, quòd religio non est vir-
tus intellectualis: quia eius perfectio non attendit
secundum considerationem veri. Similiter etiam
non est virtus moralis: cuius proprium est tenere
medium inter superfluum, & diminutum. Non enim
aliquis potest superflue Deum colere, secundum il-
lud Eccle. 43. Benedicentes dominum, exaltate illum
quantum potestis: maior enim est omni laude. Ergo
relinquitur quòd sit virtus theologica.

S E D contra est, quod ponitur pars iustitiæ, quæ
est virtus moralis.

47 1. 3. et

3. b. m. 9.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra * di-
ctum est, religio est quæ Deo debitum cultum affert.
Duo ergo in religione considerantur. Vnum quidem
quod

quod religio Deo offert, scilicet cultus: & hoc se habet per modum materię, & obiecti ad religionem. Aliud autem est id cui offertur, scilicet Deus, cui cultus exhibetur; non quod actus quibus Deus colitur, ipsum Deum attingant: sicut cum credimus Deo, eredo, Deum attingimus. Propter quod supra * dictum est, quod Deus est fidei obiectum, non solum in quantum credimus Deum, sed in quantum credimus Deo. Offertur autem Deo debitus cultus, in quantum actus quidam, quibus Deus colitur, in Dei reuerentiam fiunt: puta sacrificiorum oblationes, & alia huiusmodi. Vnde manifestum est, quod Deus non comparatur ad virtutem religionis sicut materia, vel obiectum, sed sicut finis. Et ideo religio non est virtus theologica, cuius obiectum est ultimus finis: sed est virtus moralis, cuius est esse, circa ea que sunt ad finem.

q. 2. a. 2.

Ad primum ergo dicendum, quod semper potentia, vel virtus que operatur circa finem, per imperium mouet potentiam, vel virtutem operantem ea que ordinantur in finem illum. Virtutes autem theologice, scilicet, fides, spes, & charitas habent actum circa Deum, sicut circa proprium obiectum. Et ideo suo imperio causant actum religionis, que operatur quedam in ordine ad Deum. Et ideo * August. dicit, quod Deus colitur fide, spe, & charitate.

loco cit. in arg.

Ad secundum dicendum, quod religio ordinat hominem in Deum, non sicut in obiectum, sed sicut in finem.

Ad tertium dicendum, quod religio non est virtus theologica, neque intellectualis, sed moralis, cum sit pars iustitie: & medium in ipsa accipitur, non quidem inter passiones, sed secundum quamdam equalitatem inter operationes que sunt ad Deum. Dico autem equalitatem non absolute, quia Deo non potest tantum exhiberi, quantum ei debetur: sed secundum quamdam considerationem humane facultatis & diuine acceptationis. Superfluum autem in
uz ad diuinum cultum pertinent, esse potest:
non

non secundum circumstantiam quanti, sed secundum alias circumstantias: puta, quia cultus diuinus exhibetur cui non debet exhiberi, vel quando non debet, vel secundum alias circumstantias, prout non debet.

ARTIC. VI.

Utrum religio sit preferenda alijs virtutibus moralibus?

431

Inf. q. 88. a. 6. co. Et q. 183. a. 2. cor. Et 3. con. c. 183. cor. 1. fin. Et quol. 6. a. 11. co. 6. 6. 5.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod religio non sit preferenda alijs virtutibus moralibus. Perfectio enim virtutis moralis consistit in hoc, quod attingit medium, ut patet in 2. * Ethicor. Sed religio deficit in attingendo medium iustitiæ: quia non reddit Deo omnino æquale. Ergo religio non est potior alijs virtutibus moralibus.

¶ 2 Præterea, In his quæ hominibus exhibentur, tanto videtur aliquid esse laudabilius, quanto magis indigenti exhibetur. Unde dicitur Isaia 58. Frange esurienti panem tuum. Sed Deus non indiget aliquo quod ei à nobis exhibeatur, secundum illud Psal. 15. & 139. Dixi domino, Deus meus es tu: quoniam honorum meorum non eges. Ergo religio videtur minus laudabilis alijs virtutibus, per quas hominibus subuenitur.

¶ 3 Præterea, Quanto aliquid fit ex maiori necessitate, tanto minus est laudabile, secundum illud 1. ad Corinth. 9. Si euangelizauero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit. Vbi autem est maius debitum, ibi est maior necessitas. Cum ergo Deo maxime sit debitum, quod ei ab homine exhibetur, videtur quod religio sit minus laudabilis inter virtutes humanas.

SED contra est, quod Exod. 20. ponuntur primo præcepta ad religionem pertinentia, tamquam præcipua. Ordo autem præceptorum proportionatur ordini virtutum: quia præcepta legis dantur de actibus virtutum. Ergo religio est præcipua inter virtutes morales.

RESPONDEO dicendum, quod ea quæ sunt ad Deum

ISA